Rayat Shikshan Sanstha`s

Sadguru Gadage Maharaj College,Karad

(Impowered Autonomous)

Accredited By NAAC with 'A+' Grade

New Syllabus For

Bachelor of Arts B. A. in Marathi

UNDER

Faculty of Humanities

B. A. Part - III (Semester - V and VI)

STRUCTURE AND SYLLABUS IN ACCORDANCE WITH

NATIONAL EDUCATION POLICY - 2020

HAVING CHOICE BASED CREDIT SYSTEM

WITH MULTIPLE ENTRY AND MULTIPLE EXIT OPTIONS

(TO BE IMPLEMENTED FROM ACADEMIC YEAR 2025-26

Rayat Shikshan Sanstha's,
Sadguru Gadage Maharaj College,Karad
(Impowered Autonomous)
Department of Marathi
Title and Subject Code
B.A.III Marathi [मराठी]

Sr. No.	Semester	Name of the Paper	Subject code	PAPER NO.	CREDIT
1	V	साहित्य विचार	NMJ-MAR7	7	4
2	V	मराठी भाषा आणि भाषा विज्ञान	NMJ-MAR8	8	4
3	V	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास [प्रारंभ ते इ.स .१५००]	NMJ-MAR9	9	4
4	V	मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी	NMJ-MAR10	10	4
5	V	वाङ्मय प्रकाराचा अभ्यास अनुभवकथन	NMN-MAR5	5	4
6	V	Field Project	NMAR-FP1	-	2
7	VI	साहित्य विचार	NMJ –MAR11	11	4
8	VI	मराठी भाषा आणि भाषा विज्ञान	NMJ-MAR12	12	4
9	VI	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास [इ.स .१५००ते १८००]	NMJ-MAR13	13	4
10	VI	मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी	NMJ-MAR14	14	4
11	**VI**	**वाङ्मयीन प्रवाहांचे अध्ययन वैचारिक साहित्य**	NMN-MAR6	**6**	**4**
12	**VI**	FP/OJT	NMAR-FP/OJT 2	**-**	**2**

Rayat Shikshan Sanstha`s

Sadguru Gadage Maharaj College,Karad

(Impowered Autonomous)

National Education Policy NEP 2020,Level 5.5

B.A. Part – III SEMESTER – V

Major Marathi, paper – 7 साहित्यविचार

Subject Code: (NMJ-MAR7) (Credit 04)

June 2025 onwards

Course Outcomes:

CO – 1. साहित्यातील मुलतत्वे विद्यार्थी समजून घेतो.

CO – 2. साहित्याच्या पौर्वात्य,पाश्चात्य,आणि आधुनिक काव्य व्याख्यांचा परिचय करून घेतल्याने, त्यास विविध भूमिका ,दृष्टीकोन तो आकलन करून स्वतःची समज वाढवतो .

CO – 3.काव्याची प्रयोजन संदर्भातील चर्चा आणि मतमतांतरे समजून घेतल्याने, त्याला साहित्य लेखनाचे व वाचनाचे हेतू कळतात. कलाकृतीचे प्रयोजन काय असेल याचा शोध घेण्याची त्याची दृष्टी त्यास प्राप्त होईल.कोणत्याही कलाकृतीचे प्रयोजन काय याचा शोध तो घेत राहील

CO – 4. साहित्य निर्मिती कशी होते त्याचा शोध तो घेत राहील .कोणतीही कलाकृती कशी निर्माण झाली त्याचा शोध घेईल .त्यामुळे त्याची शोधक दृष्टीचा विकास होईल .

CO-5 – पौवार्त्य साहित्य विचारात अलंकार विषयक झालेली चर्चा समजून घेऊन, शब्दालंकार व अर्थालंकार म्हणजे काय हे समजून, साहित्य लेखन करताना यांचा उपयोग कसा केला जातो हे समजून घेऊन तो अलंकाराचा उपयोजन करायला शिकेल

अ.क्र.	घटक Topic	अध्यापन तामिका Teaching Hours	श्रयांक Credit
Unit 1	• साहित्याचे स्वरूप • साहित्याच्या व्याख्या : • पौर्वात्य –भामह ,मम्मट ,आनंदवर्धन ,विश्वनाथ • पाश्चात्य –वर्डसवर्थ,मॅथ्यू आर्नोल्ड,कार्लाईल • ललित व ललितेतर साहित्य • ललित साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या अनुभवांचे विशेष: संवेदनात्मकता, भावनात्मकता, वैचारिकता, सेंद्रियता, सूचकता, विशिष्टता, विश्वात्मकता	15	1
Unit 2	• साहित्याचे प्रयोजन • प्रयोजन म्हणजे काय?प्रयोजन आणि परिणाम यातील फरक • साहित्याची प्रयोजने :१ यश किंवा कीर्ती २ व्यवहारज्ञान ३] आनंद ४] उदबोधन ५]आत्माविष्कार ६]जिज्ञासापूर्ती ७]जीवनानुभूती	15	1

	८]इच्छापूर्ती अथवा स्वप्नरंजन ९] पलायनवाद		
Unit 3	• साहित्य निर्मितीची कारणे • साहित्य निर्मितीचे स्वरूप , साहित्य निर्मितीची कारणे १]प्रतिभा –स्वरूप व वैशिष्ट्ये [प्रतिभा व्यापार, प्रतिभेचे अलौकिकत्व , अपूर्व निर्मितीक्षम प्रतिभा, प्रतिभा ही वेडाची बहीण] २]बहुश्रुतता ३]अभ्यास ४]भावनात्मकता ५]संवेदनशीलता ६]उत्प्रेक्षा ७]चमत्कृती ८]स्वास्थ्य [शारीरिक .मानसिक]९ साहित्यिकाचा जीवनविषयक दृष्टीकोण	15	1
Unit 4	• अलंकार : १ अतिशयोक्ती ,२]स्वभावोक्ती ३]दृष्टांत ४]उपमा ५]अनुप्रास ६]रूपक व्याख्या ,स्वरूप,आणि उदाहरणे अपेक्षित	15	1

Practical work: Case Study / Field Survey / Field Visits / Project
कोणत्याही एका साहित्यकृतीचे प्रयोजन ,निर्मिती मीमांसा याचा शोध विद्यार्थी घेईल , कलाकृती कशाने प्रभावी झाली याचा शोध घेणे .
चित्रपट परीक्षण ,नाटक परीक्षण इत्यादी बाबीं अंतर्गत मूल्यमापन मध्ये घेण्यात याव्यात.ज्याने विद्यार्थी कौशल्य विकास होईल आणि त्यास या क्षमतेमुळे पुढे त्यास लेखन करून पुढे व्यवसाय करून सेवा देऊन आर्थिक प्राप्ती करणे शक्य होईल.

संदर्भ ग्रंथ

१ जाधव उदय ,काव्यशास्त्र :आकलन आणि आस्वाद ,लोकपाल पब्लिकेशन, औरंगाबाद,प्रथमावृत्ती ५ सप्टेंबर २०१३
२ पुंडे,दत्तात्रय व तावरे स्नेहल [संपा.] साहित्यविचार ,स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे ,प्रथमावृत्ती ,फेब्रुवारी .१९९५
३ पाटील,म.सु. भारतीयांचा साहित्यविचार .चेतश्री प्रकाशन ,अंमळनेर
४ वासमकर,वि.दा . मराठीतील कलावादी समीक्षा,अक्षरदीप प्रकाशन ,कोल्हापूर आ.प.२०१८
५ करंदीकर गो.वि. ॲरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
६ जाधव मा.मा अक्षरगाथा मासिक[मराठी साहित्यविचार विशेषांक] नांदेड,एप्रिल २०१४
मुलभूत वाचन :
१ .जोग,रा.श्री.------अभिनव काव्य प्रकाश, व्हीनस प्रकाशन,पुणे, आवृत्ती ७ वी १९७५
२ गाडगीळ,स.रा . ------काव्यशास्त्र प्रदीप,व्हीनस प्रकाशन पुणे, आवृत्ती ४ थी, जानेवारी १९९३
३ गोविलकर लीला ----भारतीय साहित्यविचार,स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे २००३
४ वाळंबे,मो.रा . ---सुगम मराठी व्याकरण ,नितीन प्रकाशन ,पुणे
५ देशपांडे,अ.ना.[संपा] - विनोबाची साहित्यदृष्टी ,परमधाम पवनार वर्धा १९७५
६ कुलकर्णी अ.वा . - साहित्यविचार ,प्रतिमा प्रकाशन ,पुणे ,आ.दु .१९९७
७ गाडगीळ गंगाधर - खडक आणि पाणी ,प्यापुलर प्रकाशन ,मुंबई १९६०
८ ढवळे,वि.ना . - साहित्याचे तत्वज्ञान कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन पुणे
९ डॉ .बाबासाहेब आंबेडकर –माझी आत्मकथा ;संपादक ज.गो.संत कौशल्य प्रकाशन औरंगाबाद पहिली आवृत्ती १४ एप्रिल १९७६ पृष्ठ क्रमांक [१५३] २ मे १९५४ रोजी विदर्भ साहित्य संघ ,नागपूर येथे केलेले भाषण]
१० टीका स्वयंवर – भालचंद्र नेमाडे
पूरक वाचन :
१ उपासे ,शिवशंकर - काव्यशास्त्र परिचय ,फडके प्रकाशन ,कोल्हापूर २०१३
२ कगले र.प . - प्राचीन काव्यशास्त्र ,मौज प्रकाशन ,मुंबई ,१९७४
३ देशमुख ,मा.गो. -मराठीचे साहित्यशास्त्र [ज्ञानेश्वर ते रामदास]
४ डॉ .नगेंद्र भारतीय काव्यशास्त्राचे मूळ प्रश्न ,सुविचार ,नागपूर पुणे १९६७ [अनुवादक :शैलजा करंदीकर]

Evaluation Pattern
B.A. Part – III Marathi

Term End Examination (Theory)	80 **Marks**
Internal Evaluation	20 **Marks**
Total	100**Marks**

Pattern of Question Paper

Total Mark 80

			Marks
प्रश्न १	अ)	बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा	१०
	ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	१०
प्रश्न २		१५० ते २०० शब्दात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)	२०
प्रश्न ३		३०० ते ३५० शब्दात उत्तरे लिहा. (तीन पैकी दोन)	२०
प्रश्न ४		टिपा लिहा. . (सहापैकी चार)	२०
		एकूण	८०

Rayat Shikshan Sanstha's

Sadguru Gadage Maharaj College,Karad

(Impowered Autonomous)

Choiced Based Credit System

National Education Policy NEP 2020,Level 5.5

B.A . Part III, Semester V, Marathi paper no.8

June 2025 Onwards (Credit 04)

मराठी भाषा व भाषाविज्ञान

[NMJ-MAR8]

Course Outcomes:

Co-1 भाषोत्पत्ती कशी झाली याचा परिचय करून घेतो. .

Co-2 भाषाविज्ञानाचा परिचय करून घेतो.

Co-3 भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा यांचा सहसंबंध जाणून घेतो.

Co-4 स्वनविचार व रूपविचार यांचा परिचय करून घेतो.

Co-5 वाक्यविचाराचा परिचय करून घेतो.

Co-6 मराठी भाषेविषयी विद्यार्थ्यामध्ये आवड विकसित करून घेतो.

अ.क्र.	घटक Topic	अध्यापन तामिका Teaching Hours	श्रयांक Credit
Unit 1	**भाषोत्त्पत्ती विचार** ● भाषेची उत्पत्ती – ईश्वरनिर्मित, राजानिर्मित,समाजनिर्मित ● भाषेच्या उत्पत्तीच्या उपपत्ती/सिद्धांत ● इंगित (Gesture) ● मुखाभिनय (Oral gesture) ● अनुकरण (Bow-Bow) ● रणन (Ding Dong) ● भावनाभिव्यक्ती (Pooh-Pooh) ● श्रमपरिहार (Yo-he-Yo) ● प्रेमगानमूलक (Sing-Song) ● संपर्क (Contact) ● क्रीडासक्ती (Play-Way) समन्वय उपपत्ती	**15**	**1**
Unit 2	**भाषेचे स्वरूप , व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये** **भाषा म्हणजे काय ?** **भाषेच्या व्याख्या** कृ.पां.कुलकर्णी, ना.गो.कालेलकर, श्री.न.गजेंद्रगडकर ● **भाषेचे स्वरूप** समाजव्यवहाराचे साधन, ध्वनिमाध्यमता, प्रतीकात्मकता, संकेतबद्धता, भाषा – एक पद्धती, भाषा मानवी आहे. ● सी.एफ.हॉकेटने सांगितलेली भाषेची सात वैशिष्ट्ये दुहेरीपण,निर्मितीक्षमता, कार्यकारण संबंधाचा अभाव , यादृच्छिकता, अदलाबदलीची शक्यता, विशिष्टीकरण,	**15**	**1**

	स्थलकालातीतता, सांस्कृतिक संक्रमण याशिवाय – सामाजिक संस्था,अर्जितभाषा, परिवर्तनशीलता, मैखिकता इ.वैशिष्ट्यांचा विचार		
Unit 3	**स्वनिम विचार,रुपिम विचार (स्थूल परिचय)** **अ.स्वनिम विचार** 1.स्वन २.स्वनिम ३.स्वनांतर (संकल्पना ,स्वरूप ,प्रकार **ब.रुपिम विचार** 1.रूप २.रुपिम ३.रुपिकांतर(संकल्पना ,स्वरूप ,प्रकार)	**15**	**1**
Unit 4	• **वाक्यविचार** पदबंध व वाक्याचे स्वरूप • वाक्याचे प्रकार- केवलवाक्य व त्याचे प्रकारमिश्रवाक्य व त्याचे प्रकार ,संयुक्त वाक्य व त्याचे प्रकार ,वाक्याचे पृथक्करण.	**15**	**1**
Practical work: Case Study / Field Survey / Field Visits / Project Project : **प्रकल्प लेखन – वाक्यांचे प्रकार व त्यांची उदाहरणे यांचे संकलन**			

मुलभूत वाचन :

१.जोशी प्र.न. सुबोध भाषाशास्त्र, स्नेहवर्धन प्रकाशन ,पुणे

२.गवळी,अनिल भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा, हिरण्यकेशी प्रकाशन ,कोल्हापूर

३.धोंगडे,रमेश भाषा आणि भाषाविज्ञान ,दिलीपराज प्रकाशन ,पुणे

४.कानडे मु.श्री.(संपा.) मराठीचा भाषिक अभ्यास ,स्नेहवर्धन प्रकाशन ,पुणे

५.गजेंद्रगडकर, श्री.न. भाषा आणि भाषाशास्त्र ,व्हीनस प्रकाशन ,पुणे

६.हिरेमठ, राजशेखर मराठी व्याकरण परिचय, मेहता पब्लिशिंग हाऊस,पुणे

७. लामतुरे, प्रज्ञा ग्रामीण बोलीभाषेचे वैभव, संस्कृती प्रकाशन,पुणे, २०१२

८.मालशे,पुंडे,सोमण (संपा.) भाषाविज्ञान परिचय , पद्मगंधा प्रकाशन ,पुणे

९.पुंडे, द.दि. सुलभ भाषाविज्ञान , स्नेहवर्धन प्रकाशन ,पुणे

१०.कदम, महेंद्र मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान , स्नेहवर्धन प्रकाशन ,पुणे

११.काळे,कल्याण/सोमण,अंजली(संपा.) आधुनिक भाषाविज्ञान ,प्रतिमा प्रकाशन ,पुणे

पूरक वाचन:

१. कुलकर्णी कृ.पां. मराठी भाषा : उदगम आणि विकास, मेहता पब्लिशिंग हाऊस,पुणे

२. मालशे,मिलिंद आधुनिक भाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन, लोकवाङ्मयगृह,मुंबई

३. कुलकर्णी, सुलक्षणा व कुबेर,वसंत भाषाविज्ञान परिचय, फडके प्रकाशन,कोल्हापूर

४. दामले,मो.के. शास्त्रीय मराठी व्याकरण,दामोदर सावळाराम आणि मंडळी, पुणे

Evaluation Pattern
B.A. Part – III Marathi

Term End Examination (Theory)	80 **Marks**
Internal Evaluation	20 **Marks**
Total	100**Marks**

Pattern of Question Paper

Total Mark 80

			Mark s
प्रश्न १	१ अ)	बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा	१०
	ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	१०
प्रश्न २		१५० ते २०० शब्दात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)	२०
प्रश्न ३		३०० ते ३५० शब्दात उत्तरे लिहा. (तीन पैकी दोन)	२०
प्रश्न ४		टिपा लिहा. . (सहापैकी चार)	२०
		एकूण	८०

Rayat Shikshan Sanstha's

Sadguru Gadage Maharaj College,Karad

(Impowered Autonomous)

Choiced Based Credit System

National Education Policy NEP 2020,Level 5.5

B.A. Part –III, SEMESTER - V

Marathi Paper – 9

Subject Code: NMJ-MAR9 (Credit 04)

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

June 2025 onwards

Course Outcomes :

CO 1. मराठी भाषेची पूर्वपीठिका समजावून घेता येईल.

CO 2. मराठी भाषेचा निर्मितीकाळ व जडणघडण कशी झाली आहे ते समजेल.

CO 3. मराठीतील आद्य ग्रंथाचे स्वरूप समजेल

CO 4. महानुभावांनी लिहिलेल्या गद्य ग्रंथातून तेराव्या शतकातील मराठी बोली व मराठी माणसाच्या सर्व सांस्कृतिक अंगांचा परिचय होईल.

CO 5. महानुभावांच्या पद्य ग्रंथातून मराठी कवींच्या काव्यप्रतिभेचा परिचय होईल.

CO 6. भागवत किंवा वारकरी संप्रदायाचा परिचय, तत्वज्ञान आणि काव्यसौंदर्य यांचा परिचय होईल.

CO 7. मराठी भाषेला समृद्ध करणारे इतर धर्मीय संतकवी व विविध संप्रदायांनी निर्माण केलेले वाङ्मय पाहिल्यानंतर सामाजिक सलोखा व सर्वधर्मसमभावाची मूल्ये विद्यार्थी आत्मसात करेल.

अ.क्र.	घटक **Topic**	अध्यापन तामिका **Teaching Hours**	श्रयांक **Credit**
Unit 1	मराठी वाङ्मयाचा प्रारंभकाळ ते इ.स.१२०० पर्यंत अ)विवेकसिंधूपूर्वकालीन रचना कुवलयमाला,मानसोल्लास,अमरनाथ सवांद,गोरक्षगीता इ. ब)मराठीतील आद्य ग्रंथकार मुकुंदराज यांची रचना विवेकसिंधू,पवनविजय,परमामृत क)मराठीतील आद्य कवयित्री महदंबा यांची रचना धवळे(पूर्वार्ध व उत्तरार्ध),मातृकी स्वयंवर	**15**	**1**

<table>
<tr><td>Unit 2</td><td>इ.स.१२०० ते १३०० (स्थूल कालखंड)
• अ)महानुभावीय गद्य वाङ्मय -
म्हाईभट्ट- . लीळाचरित्र,श्री.गोविंदप्रभूचरित्र व इतर रचना
केसोबास- ,सूत्रपाठ ,स्मृतिस्थळ
ब)महानुभावीय पद्य -
• साती ग्रंथ(ग्रंथ व ग्रंथकार स्थूल परिचय)
नरेंद्र..- रुक्मिणी स्वयंवर
भास्करभट्ट बोरीकर- शिशुपालवध,उद्धवगीता किवां एकादश स्कंध
दामोदर पंडित- वच्छाहरण
पंडित विश्वनाथ.- ज्ञानप्रबोध
रवळोव्यास.- सह्याद्रीवर्णन
नारायण पंडित- श्री ऋद्धीपूर वर्णन</td><td>15</td><td>1</td></tr>
<tr><td>Unit 3</td><td>इ.स.१३०० ते १४००(स्थूल कालखंड)
• अ)ज्ञानेश्वरांचे वाङ्मयीन कार्य
ज्ञानेश्वरी,अमृतानुभव,चांगदेवपासष्टी,हरिपाठाचे अभंग व इतर रचना
• ब)नामदेवांची अभंग रचना
• इतर संतांची रचना
सावता माळी,गोरोबा कुंभार,मुक्ताबाई,सेना महाराज,नरहरी सोनार,कान्होपात्रा यांच्या रचना</td><td>15</td><td>1</td></tr>
<tr><td>Unit 4</td><td>इ.स.१४०० ते १५०० (स्थूल कालखंड)
• अ)अन्य संप्रदायातील प्रमुख ग्रंथकार आणि त्यांची ग्रंथरचना
सत्यमालनाथ,चोम्भा(नाथसंप्रदाय]
शांतलिंग आणि मन्मथ शिवलिंग (लिंगायत संप्रदाय)गुणकीर्ती व जिनदास नामा[जैन मराठी कवी]
नृसिंह सरस्वती आणि दासोपंत (दत्त संप्रदाय)
अज्ञानसिद्ध व बहिरा जातवेद (नागेश संप्रदाय)
शेख महमद आणि हुसेन अंबरखान (मुस्लीम मराठी कवी)
फादर स्टीफन्स,फादर क्रुवा(ख्रिस्ती मराठी कवी)</td><td>15</td><td>1</td></tr>
<tr><td colspan="3">Practical work: Case Study / Field Survey / Field Visits / Project
कौशल्य प्राप्ती साठी उपक्रम ---१]कोणत्याही एका ग्रंथकार यावर सादरीकरण २]ओवी अभंग इत्यादी प्राचीन कला प्रकार यांचे सादरीकरण करावे व निवेदन घ्यावे .कार्यक्रम सदृश्य सादरीकरण आहे. मुलांना आनंद मिळावा ,सामाजिक भान ,आवड ,कार्यक्रम याची सांगड घालावी ३]जुने का शिकायचे या विषयी महत्व सांगून आस्था वाढवावी .४] हस्त लिखिताचे संकलन –पोथ्या
दुर्मिळ ग्रंथ संकलन –शैक्षणिक सहल काढून प्रकल्प लेखन तयार करून घेणे –अंतर्गत मूल्यमापन मध्ये घ्यावे -२० मार्क</td><td>(CO4)</td></tr>
</table>

सहलीसाठी अहवाल लेखन करून घेण्यात यावे .]	

संदर्भग्रंथ :

१ देऊळगावकर चंद्रकांत (संपा.)' मन्मथ स्वामी व्यक्ती आणि वाङ्मय' शैवभारती प्रकाशन शोध प्रतिष्ठान ,जंगमवाडी मठ,वाराणसी

२ पाटील तानाजी   साहित्यातील सामाजिकता,विश्वकर्मा पब्लिकेशन,पुणे

३ सुंठणकर बा. र. महाराष्ट्रीयन संत मंडळीचे ऐतिहासिक कार्य,बेळगाव

४ सरदार गं. बा.   संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती म.सा.प पुणे

५ जाधव रा. ग.   आनंदाचा डोह,प्राज्ञ पाठशाला,वाई

६ कामत अशोक व बडवे सतीश ,संत नामदेवविषयक अभ्यास,आळंदी

७ देशमुख उषा ,मांदियाळी,माया प्रकाशन,नागपूर

८ पाटील सदाशिव ,तुकाराम आणि कबीर,दर्या प्रकाशन,पुणे

९ घोणसे शामा ,विरशैवांचे मराठी हिंदी वाङ्मय :एक अभ्यास,शैवभारती शोध प्रतिष्ठान जंगमवाडी वाराणसी

१० प्रियोळकर अ.का. , मुसलमानाची जुनी मराठी कविता

११ ढेरे रा. चि. , मुसलमान मराठी संतकवी,पद्मगंधा प्रकाशन,पुणे

१२ पठाण यु. म. , मुसलमान (सुफी) संतांचे मराठी साहित्य

१३ मोरजे गंगाधर, मराठी ख्रिस्ती वाङ्मय ,फादर

१४ उपाध्ये बाबुराव ,संत गोरा कुंभार: वाङ्मय दर्शन,स्नेहवर्धन प्रकाशन,पुणे

१५ इर्लेकर सुहासिनी,संत कवी आणि कवयित्री:एक अनुबंध,स्नेहवर्धन प्रकाशन,पुणे

१६ अकोले सुभाषचंद्र ,प्राचीन मराठी जैन साहित्य,सुविचार प्रकाशन,नागपूर

१७ पाटगणकर विद्यासागर, मराठी संत कवियीत्रींचा इतिहास,साहित्य अकादमी,नवी दिल्ली

१८ होनमाने धनंजय,तंजावरची मराठी कीर्तनपरंपरा,स्नेहवर्धन पुणे २०१७

मुलभूत वाचन

१.नसिराबादकर ल.रा., प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास,फडके प्रकाशन,कोल्हापूर

२.पठाण यु.म. महानुभाव साहित्य संशोधन खंड १,मराठवाडा विद्यापीठ प्रकाशन,औरंगाबाद

३.देशपांडे अ.ना. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ४

४.पांगारकर ल.रा.,प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ३,महाराष्ट्र साहित्य परिषद प्रकाशन ,पुणे

५.पसारकर शे.दे. वेलू गेला गगनावरी,सुविद्या प्रकाशन,पुणे

पूरक वाचन

१ शेणोलीकर ह.श्री.,प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप,व्हीनस प्रकाशन,पुणे

२ पांगारकर ल.रा. ,मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ व २

३ तुळपुळे शं.गो. , मराठी वाङ्मयाचा इतिहास,महाराष्ट्र साहित्य परिषद,पुणे

४ मांडवकर भाऊ , संत नामदेव दर्शन,सेवा प्रकाशन,अमरावती

५ इनामदार हे.वि.(संपा), संत नामदेव काव्यसंभार आणि संत परिवार

६ उपासे शिवशंकर,महाराष्ट्र भूषण सहा संत साहित्यिक,फडके प्रकाशन,कोल्हापूर २०१२

७ उपासे शिवशंकर (संपा], शांतलिंगकृत कर्णहंस,प्रकाशन शरण संस्कृती अध्ययन केंद्र,सिद्ध संस्थान मठ निड्सोसी,ता.हुक्केरी,जि.बेळगाव

८.पसारकर शे.दे.(संपा) श्री मन्मथशिवलिंग परम्ररहस्यकृत,शैवभारती शोध प्रतिष्ठान,वाराणसी,२००१

Evaluation Pattern

B.A. Part – II Marathi

Term End Examination (Theory)	80 **Marks**
Internal Evaluation	20 **Marks**
Total	100**Marks**

Pattern of Question Paper

Total Mark 80

QUE.NO.		QUESTION	MARKS
प्रश्न १	अ)	बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा	१०
	ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	१०
प्रश्न २		१५० ते २०० शब्दात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)	२०
प्रश्न ३		३०० ते ३५० शब्दात उत्तरे लिहा. (तीन पैकी दोन)	२०
प्रश्न ४		टिपा लिहा. . (सहापैकी चार)	२०
		एकूण	८०

Rayat Shikshan Sanstha's

Sadguru Gadage Maharaj College,Karad

(Impowered Autonomous)

Choiced Based Credit System

National Education Policy NEP 2020,Level 5.5

B.A . Part III, Semester V, Marathi paper no.10

June 2025 Onwards (Credit 04)

मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी [NMJ-MAR10]

Course Outcomes:

Co-1 सर्जनशील लेखनप्रक्रिया समजून घेतो.

Co-2 कथा लेखनाचे स्वरूप व प्रक्रिया समजून घेतो.

Co-3 वैचारिक लेखनाचे स्वरूप व प्रक्रिया समजून घेतो.

Co-4 शोधनिबंध व प्रकल्पलेखन कौशल्य समजून घेतो.

Co-5 आंतरजालावरील मराठी लेखनपद्धती समजून घेतो.

Co-6 विद्यार्थ्यांची लेखन कौशल्ये विकसित होतील व **अर्थार्जनाच्या** संधी प्राप्त होतील.

अ.क्र.	घटक Topic	अध्यापन तामिका Teaching Hours	श्रयांक Credit
Unit 1	• सर्जनशील लेखन • सर्जनशील लेखन :संकल्पना व स्वरूप • कथा : संकल्पना व स्वरूप • कथा व गोष्ट यातील फरक • कथेचे घटक • प्रात्यक्षिकासह कथा लेखन	**15**	**1**
Unit 2	**वैचारिक लेखन** • वैचारिक लेखन : संकल्पना व स्वरूप • वैचारिक लेखनाची पद्धत • वैचारिक लेखनाचे प्रकार	**15**	**1**
Unit 3	• शोधनिबंध व प्रकल्पलेखन (स्थूल परिचय) • संशोधन , संकल्पना ,स्वरूप , महत्व • संशोधनपर लेखनप्रकार परिचय • १.शोधनिबंध – स्वरूप व पद्धती • २.संशोधन प्रकल्प – स्वरूप व पद्धती • ३.प्रबंधिका • ४.प्रबंध • संशोधनपर लेखनाची पथ्ये व भाषा	**15**	**1**
Unit 4	• आंतरजालावरील (internet) मराठी • आंतरजालावरील मराठी लेखनाचे स्वरूप • नोंदी लेखन,विश्वकोश , विकिपीडिया इ. • आंतरजालावरील मराठी संकेतस्थळांचा परिचय • १.राज्य मराठी विकास संस्था • २.महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ	**15**	**1**

	• ३.भाषा संचलनालय • ४.मराठी भाषा विभाग ,महाराष्ट्र शासन • ५.मराठी साहित्य परिषद ,पुणे • ६.विश्वकोश मंडळ • ७.इतर संकेतस्थळ – साहित्य अकादमी ,नॅशनल बुक ट्रस्ट, भारतीय भाषा संस्थान ,म्हैसूर इ. • प्रात्यक्षिकासह आंतरजालावर मराठीविषयक लेखन		
Practical work: Case Study / Field Survey / Field Visits / Project **Project : कथालेखन ,वैचारिक निबंधलेखन ,शोधनिबंध ,प्रकल्पलेखन प्रात्यक्षिक.** मराठी साहित्यविषयक संकेतस्थळांची यादी तयार करणे.			

संदर्भ ग्रंथ :

१. जोशी,सुधा ,कथा:संकल्पना आणि समीक्षा ,मौज प्रकाशन ,मुंबई ,२००२

२. सारंग,विलास .सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक , मौज प्रकाशन ,मुंबई

३. मालशे,मिलिंद (संपा.) शोधनिबंधाची लेखनपद्धती (सुधारित आवृत्ती लोकवाङ्:मय गृह,मुंबई

४. पाटील ,आनंद , सृजनात्मक लेखन ,पद्मगंधा प्रकाशन,पुणे ,२००९

५. काळे,कल्याण,पुंडे द.दि. व्यावहारिक मराठी ,निराली प्रकाशन ,पुणे २००७

६. वेलणकर,जयंत,प्रबंध कसा लिहावा, साहित्य प्रसारक केंद्र ,नागपूर

७. कऱ्हाडे ,सदा ,संशोधन : सिद्धांत आणि पद्धती , लोकवाङ्:मय गृह,मुंबई

८. चुनेकर,सु.रा.व पठारे ,संशोधन ,स्वरूप आणि पद्धती ,शि.प्र. संस्था,संगमनेर रंगनाथ(संपा.)

९. रोकडे,सुहास,संगणक व माहिती तंत्रज्ञान ,नाथे प्रकाशन ,पुणे

१०.वरखेडे,रमेश नारायसंशोधनाचे पद्धतीशास्त्र ॐग्रामण्ये इन्स्टिट्यूट ऑफ व वरखेडे मंगला रमेश ,एज्युकेशन,एक्सलन्स,पुणे

११.जोशी प्रभाकर व वासुदेव वले उपयोजित मराठी भाग-१ प्रशांत पब्लिकेशन्स, जळगाव, २०१७.

१२.तौर,पृथ्वीराज ,मराठी भाषिक कौशल्य विकास ,अथर्व पब्लिकेशन्स ,धुळे २०१८

१३.वरखेडे,मंगला प्रकल्प अभ्यास ,नाशिक

१४.गवळी,अनिल व मोरे नंदकुमार , भाषासंवाद, सायन पब्लिकेशन्स,पुणे २०१३

१५.गवळी, अनिल ‘मराठी भाषा : आज आणि उद्या ,दर्या प्रकाशण पुणे २०१८

१६.कांबळे विनोद, सर्जन नोंदी वाचन कट्टा प्रकाशन प्रा.लि .कोल्हापूर २०१९

पूरक. वाचन:

१.गवस,राजन ;शिंदे,अरुण , भाषिक सर्जन आणि उपयोजन ,दर्या प्रकाशन,पुणे व पाटील, गोमटेश्वर २०१२

२.शेख,यास्मिन ,मराठी हस्तलेखन कोश,दुसरी आवृत्ती,हर्मिस प्रकाशन पुणे,२०१५

३.नासिराबादकर,ल.रा,व्यावहारिक मराठी, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.

४. रेगे,मे.पुं.(संपा) नवभारत (मासिक), व्यवहारिक मराठी विशेषा प्राज्ञ पाठशाळा मंडळ, वाई, ऑगस्ट-सप्टेंबर,

५. शिकारपुरकर,दीपक ,दिव्यांगमित्र संगणक,उत्कर्ष प्रकाशन,पुणे

६.गोविलकर,लीला .पाटणकर जयश्री,व्यावहारिक मराठी,स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस,पुणे,२००७

Evaluation Pattern

B.A. Part – II Marathi

Term End Examination (Theory)	80 **Marks**
Internal Evaluation	20 **Marks**
Total	100**Marks**

Pattern of Question Paper

Total Mark 80

QUE.NO.		QUESTION	MARKS
प्रश्न १	अ)	बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा	१०
	ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	१०
प्रश्न २		१५० ते २०० शब्दात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)	२०
प्रश्न ३		३०० ते ३५० शब्दात उत्तरे लिहा. (तीन पैकी दोन)	२०
प्रश्न ४		टिपा लिहा. . (सहापैकी चार)	२०
		एकूण	८०

Rayat Shikshan Sanstha's

Sadguru Gadage Maharaj College,Karad

(Impowered Autonomous)

Choiced Based Credit System

National Education Policy NEP 2020,Level 5.5

B.A. Part –III, SEMESTER - V

Minor Marathi, PAPER NO. 5

June 2025 onwards

Subject Code: (NMN-MAR5) (Credit 04)

वाङ्मय प्रकाराचा अभ्यास अनुभवकथन

माहित्यकृती- एका लोकलढ्याची यशोगाथा- संपत देसाई, शब्द पब्लिकेशन्स, मुंबई, २०१७

Course Learning outcomes
या कोर्सच्या अध्ययनानतर विद्यार्थ्यांना,
१. अनुभवकथन या लेखन प्रकाराची माहिती होईल.
२. विकास प्रकल्पांची वास्तविकता समजून येईल.
३. विकासप्रकल्पांमध्ये विस्थापित होणाऱ्या लोकसमूहांचे प्रश्न समजतील.
४. धरणप्रकल्पांमध्ये न्हास होणाऱ्या पर्यावरणीय व नैसर्गिक संसाधनांबद्दल सजगता निर्माण होईल.
५. यामाजिक चळवळी, विकास धोरणे, विस्थापन आणि वाङ्मय यांच्यातील महसंबंध लक्षात सात येतील.
६. अनुभवकथन स्वरूपाचे लेखन करता येईल.

अ.क्र.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
Unit 1	अनुभवकथन एक लखन प्रकार स्वरूपमराठीतील अनुभवकथन लेखन परपरा *संपत देसाई सामाजिक कार्य व लेखन	15	4
Unit 2	एका लोकलढ्याची यशोगाथा मधील आशयसूत्र, सामाजिक प्रत्र व चळवळ	15	4
Unit 3	एका लोकलढ्याची यशोगाथा' मधाल समाज, संस्कृती, पर्यावरण लखकाची नैतिकता व दृष्टिक्रोन	15	4
Unit 4	एका लोकलढ्याची यशोगाथा' चा आकृतिबंध, * लेखनशैली व भाषिक विशेष	15	4

मूलभूत वाचन

१. पानसरे, मेघा, मोरे, नंदकुमार (संपा) महाराष्ट्र काही प्रत्र आणि आंदोलने, श्रमिक प्रतिष्ठान, कोल्हापूर, २०२४.
२. भोळे, भा.ल. बेडकीहाळ, किशोर (संपा) बदलता महाराष्ट्र, डॉ. बाबासाहेब आबेडकर अकादमी, सातारा.
३. मकाशी, मयाजीराजे (संपा): महाराष्ट्रातील लोकचळवळी, नागनालंदा प्रकाशन, इस्लामपूर २०१८
४. सुमंत, यशवंत भारतीय लोकशाही, नागरी समाज आणि वंचित समूह
५. डहाक, वयत आबाजी मराठी समीक्षची सद्य स्थिती, पॉप्युलर प्रकाशन, २०११
६. खरे नदा कहाणी मानव प्राण्याची, मनोविकास प्रकाशन २०१९
७. जाधव, रा. गः पर्यावरणीय प्रबोधन आणि साहित्य, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९६
८. गाडगीळ, माधव मादीची आर्त हाक वनराई प्रकाशन, २०२३
१. गाडगीळ, माधव सह्याचला आणि मी एक प्रेम कहाणी, राजहम प्रकाशन, २०२१
१०. देऊळगावकर, अतुल निसर्गकल्लोळ, राजहंस प्रकाशन, २०२३
११. देऊळगावकर, अतुल बखर पर्यावरणाची आणि विवेकी प्यावरणवादाची, मौज प्रकाशन, पुणे, २०१२
१२. बोकील, मिलिंद मेळघाट शोध स्वराज्याचा साधना प्रकाशन, पुणे, २०२१
१३. भागवत, श्री. पु व इतर (संपा) साहित्यप्रकार अध्यापन आणि प्रकार, मौज प्रकाशन, मुंबई
१४. अवचट, अनिल संवत विषची, मौज प्रकाशन, मुंबई

१५. घोरपडे, अभिजित भवताल वार्षिकांक-२०१५)
१६. मोरे, नंदकुमार था एकालाची माताहिक माधना, २७९९
१७. सकपाळ, योगेश परिवर्तनाचा वास सप्टेंबर २०१८

Evaluation Pattern
B.A. Part – III Marathi

Term End Examination (Theory)	80 **Marks**
Internal Evaluation	20 **Marks**
Total	100**Marks**

Pattern of Question Paper
Total Mark 80

QUE.NO.		QUESTION	MARKS
प्रश्न १	अ)	बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा	१०
	ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	१०
प्रश्न २		१५० ते २०० शब्दात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)	२०
प्रश्न ३		३०० ते ३५० शब्दात उत्तरे लिहा. (तीन पैकी दोन)	२०
प्रश्न ४		टिपा लिहा. . (सहापैकी चार)	२०
		एकूण	८०

Rayat Shikshan Sanstha's
Sadguru Gadage Maharaj College,Karad
(Impowered Autonomous)
Choiced Based Credit System
National Education Policy NEP 2020,Level 5.5
B.A. Part - III SEMESTER - VI
Marathi PAPER 11
June 2025 onwards

साहित्य विचार

Subject Code: (NMJ-MAR11) (Credit 04)

Course Outcomes:
CO – 1 शब्दाचा वापर अर्थावरून कसा केला जातो याचे ज्ञान तो करून घेतो .शब्द शक्तीचे आकलन करतो
CO – 2 वाच्यार्थ ,लक्षणार्थ आणि व्यंजनार्थ या तीन अर्थाचे उपयोजन कोणत्या क्षेत्रात केले जाते ते समजून घेतो
CO – 3 भारतीय साहित्य विचारात रस विषयक झालेली चर्चा समजून घेऊन ,रस कसे निर्माण होतात हे समजून घेतो
CO – 4 साहित्यकृतीमध्ये रस कुठे आणि कसा आविष्कृत झाला आहे याची समज त्यास येते आणि रसाळ रचना कशी तयार करावी ही समज देखील त्यास होते
CO – 5 भरताचे रससूत्र व त्या विषयीची इतरांची मतमतांतरे तो अभ्यासतो आणि रसप्रतीती रसिकांना कशी होते हे जाणून घेतो
CO-6 कोणत्याही कलाकृतीचे रसग्रहण करतो आणि रस विषयक विवेचन करतो .
CO-7 –काव्यापासून होणाऱ्या आनंदाचे स्वरूप विषयक चर्चा समजून घेऊन कोणत्याही कलाकृतीतून रसिक वाचकास आनंद कसा होतो हे समजून घेण्याचे कौशल्य आत्मसात करतो .
CO-8 साहित्य भाषा कशी असते समजून घेतो,आणि कोणत्याही कलाकृतीत साहित्य भाषेचा अविष्कार कसा झाला हे समजून घेतो.साहित्य लिहिताना भाषेचा उपयोग कसा करावा हे कौशल्य शिकून घेतो
CO-9 वृत्त रचना समजून निवडक वृतात रचना कशी केली जाते हे ज्ञान मिळवून घेतो .

अ.क्र.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
Unit 1	• शब्दशक्ती म्हणजे काय ? १] अभिधा –व्याख्या ,स्वरूप व प्रकार [योग .रुढी ,योग रुढी] २] लक्षणा व्याख्या ,स्वरूप , लक्षणेस आवश्यक गोष्टी अ]मुख्यार्थ बाधा ब]मुख्यार्थ लक्षार्थ संबंध क]रुढी किंवा प्रयोजन • लक्षणेचे महत्व • ३ **व्यंजना** –व्याख्या .स्वरूप , व्यंजनेचे मुख्य दोन प्रकार अ] शाब्दी व्यंजना ब] आर्थी व्यंजना , व्यंजनेचे साहित्यातील महत्व	**15**	**1**
Unit 2	• अ] रस म्हणजे काय ? स्थायीभाव व रस, भरताचे रस सूत्र • ब] काव्यानंद मीमांसा , काव्यानंद मीमांसा म्हणजे काय ? • १) कवीचा आनंद १]क्रीडानंद २) निर्मितीचा आनंद ३) आत्माविष्कार आनंद • २]रसिकांचा आनंद १] ज्ञानानंद २]जिज्ञासापूर्ती ३] पुनःप्रत्यय आनंद , करुणरस आनंद , केवलानंद वाद , २ विरेचन [कथोर्सीस]	**15**	**1**
Unit 3	• साहित्याची भाषा १]व्यवहारभाषा ,शास्त्रभाषा व साहित्यभाषा:साम्य आणि भेद २] साहित्याचे माध्यम भाषा ३]साहित्य भाषेचे सौंदर्य ४] साहित्य भाषेची विविधता	**15**	**1**
Unit 4	• छंद आणि वृत्ते अ]छंद -१ ओवी २ अभंग ३ मुक्तछंद ब]वृत्ते – १]भुजंग प्रयात २]वसंत तिलका ३ दिंडी] [व्याख्या ,स्वरूप व उदाहरणे अपेक्षित]	**15**	**1**

संदर्भ ग्रंथ :

१ कुरुंदकर नरहर -रससूत्र -इंद्रायणी साहित्य ,पुणे
२ सोनार ,ब.लु . -भारतीय साहित्य विचार प्रज्ञा ,अंमळनेर १९८८
३ मोरे ,मोरेश्वर सखाराम - मराठी व्याकरण चित्रशाळा ,पुणे १९७०
४ वासमकर ,वि.दा ,मराठीतील कलावादी समीक्षा ,अक्षरदीप प्रकाशन ,कोल्हापूर आ.प.२०१८
५ तुकदेव रोहिणी , छंद :रूप आणि आविष्कार ,प्रतिमा प्रकाशन ,पुणे
६ हिरेमठ राजशेखर , मराठी व्याकरण परिचय ,मेहता पब्लिशिंग हाउस पुणे १९८८
७ जाधव मा .मा , अक्षरगाथा [मराठी साहित्यविचार विशेषांक]मासिक नांदेड ,एप्रिल २०१४
मुलभूत वाचन :
१ .जोग ,रा.श्री.------अभिनव काव्य प्रकाश ,व्हीनस प्रकाशन ,पुणे ,आवृत्ती ७ वी.१९७५
२ गाडगीळ ,स.रा . ------काव्यशास्त्र प्रदीप ,व्हीनस प्रकाशन पुणे ,आवृत्ती ४ थी,जानेवारी १९९३
३ गोविलकर .लीला ----भारतीय साहित्यविचार ,स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे २००३
४ वाळंबे ,मो.रा . ---सुगम मराठी व्याकरण ,नितीन प्रकाशन ,पुणे
५ देशपांडे ,अ.ना .[संपा] - विनोबाची साहित्यदृष्टी ,परमधाम पवनार वर्धा १९७५
६ कुलकर्णी अ.वा . - साहित्यविचार ,प्रतिमा प्रकाशन ,पुणे ,आ.दु .१९९७
७ गाडगीळ गंगाधर खडक आणि पाणी ,प्यापुलर प्रकाशन ,मुंबई १९६०
८ ढवळे,वि,ना . साहित्याचे तत्वज्ञान .कॉनंटीनेन्टल प्रकाशन पुणे
९ डॉ .बाबासाहेब आंबेडकर –माझी आत्मकथा ;संपादक ज.गो.संत कौशल्य प्रकाशन औरंगाबाद पहिली आवृत्ती १४ एप्रिल १९७६ पृष्ठ क्रमांक [१५३] २ मे १९५४ रोजी विदर्भ साहित्य संघ ,नागपूर येथे केलेले भाषण]
१० टीका स्वयंवर – भालचंद्र नेमाडे

Additional readings:
पूरक वाचन :
१ उपासे ,शिवशंकर,काव्यशास्त्र परिचय ,फडके प्रकाशन ,कोल्हापूर २०१३
२ कगले र.प . प्राचीन काव्यशास्त्र ,मौज प्रकाशन ,मुंबई ,१९७४
३ देशमुख ,मा.गो मराठीचे साहित्यशास्त्र [ज्ञानेश्वर ते रामदास]
४ डॉ .नागेंद्र भारतीय काव्यशास्त्राचे मूळ प्रश्न ,सुविचार ,नागपूर पुणे १९६७ [अनुवादक :शैलजा करंदीकर]

Evaluation Pattern
B.A. Part – III Marathi

Term End Examination (Theory)	80 **Marks**
Internal Evaluation	20 **Marks**
Total	100**Marks**

Pattern of Question Paper
Total Mark 80

QUE.NO.		QUESTION	MARKS
प्रश्न १	१ अ)	बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा	१०
	ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	१०
प्रश्न २		१५० ते २०० शब्दात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)	२०

प्रश्न ३		३०० ते ३५० शब्दात उत्तरे लिहा. (तीन पैकी दोन)	२०
प्रश्न ४		टिपा लिहा. . (सहापैकी चार)	२०
		एकूण	८०

Rayat Shikshan Sanstha's

Sadguru Gadage Maharaj College,Karad

(Impowered Autonomous)

Choiced Based Credit System

National Education Policy NEP 2020,Level 5.5

B.A . Part III, Semester VI, Marathi paper no.12

June 2025 Onwards (Credit 04)

मराठी भाषा व भाषाविज्ञान [NMJ-MAR12]

Course Outcomes:

Co-1 मराठी भाषेची वर्णव्यवस्था समजून घेतो.

Co-2 ध्वनी व अर्थपरिवर्तनाची कारणे समजून घेतो.

Co-3 प्रमाणभाषेचे स्वरूप व विशेष यांचा परिचय करून घेतो.

Co-4 बोलींचे स्वरूप व विशेष समजून घेतो.

Co-5 मराठी भाषेबद्दलची विद्यार्थ्यांची आवड विकसित होते.

Co-6 विद्यार्थ्यामध्ये संशोधनाबद्दलची आवड निर्माण होते.

अ.क्र.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रयांक Credit
Unit 1	मराठीची वर्णमाला • ध्वनी व वर्ण ,मराठीची वर्णमाला , पारंपरिक स्वर व त्यांचे वर्गीकरण • स्वरांचे ध्वनिशास्त्रदृष्ट्या व उच्चारण स्थानानुसार विश्लेषण	**15**	**1**

	• स्वरांचे प्रकार • ऱ्हस्व,दीर्घ,सिद्ध,साधित, सजातीय,विजातीय • मराठीची स्वर संख्या (पारंपरिक व नवीन) • मराठीतील व्यंजन विचार • व्यंजनांचे प्रकार : • १.स्पर्श व्यंजने २. कठोर व मृदू व्यंजने ३. अल्पप्राण व महाप्राण ४.अनुनासिके ५.तालव्य व्यंजने ६. अंत:स्थ व्यंजने ७. उष्म व्यंजने ८.संयुक्त व्यंजने ९.मूर्धन्य • मराठीची व्यंजन संख्या (पारंपरिक व नवीन) मराठीची वर्ण संख्या निश्चितीकरण		
Unit 2	• मराठीचे ध्वनिपरिवर्तन भाषेची उच्चारप्रक्रिया ध्वनि परिवर्तन म्हणजे काय ? व्याख्या आणि विशेष निरपवाद,नियमित,अज्ञेय ,सार्वत्रिक • **ध्वनिपरिवर्तन कारणे :** जित – जेते संबंध,भिन्न भाषिक संबंध,आळस,अनुकरणाची अपूर्णता ,वागेंद्रियातील दोष,श्रवणेंद्रियातील दोष, उच्चारशीघ्रता,अज्ञान ,आघात,उच्चारसौकर्य,आहार,भौगोलिकता,वर्गसिद्धांत,लोकभ्रम, सादृश्यता • **ध्वनि परिवर्तन प्रकार** अंत्यस्वनालोप, एकस्वनीकरण, आद्यस्वनागम, मध्यस्वनागम, अंत्यस्वनागम, सान्नीध्यपरिणाम, समानस्वनलोप , विसदृशीकरण, घोषीकरण,अघोषीकरण, मात्राभेद, सदृश्यता, अतिशुद्धी,दुष्प्रयोग , स्वनविपर्यय • ध्वनिपरिवर्तनाचा मराठी भाषेवरील परिणाम	**15**	**1**
Unit 3	मराठीचे अर्थपरिवर्तन • अर्थपरिवर्तन म्हणजे काय? व्याख्या आणि स्वरूप अर्थ म्हणजे निर्देश ,प्रतिमा ,संकल्पना व विचार • अर्थ परिवर्तनाची कारणे साम्यतत्व ,रूपक – लक्षणाजन्य शब्द, बदलते समाजजीवन ,अशुभतापरिहार ,ग्राम्यतापरिहार, अतिशयोक्ती ,शब्दसिद्धी, अतिपरिचयातून सभ्यता, अत्यादरदर्शन , सांस्कृतिक आदान. • अर्थ परिवर्तनाचे प्रकार अर्थविस्तार ,अर्थसंकोच,अर्थप्रशस्ती, अर्थच्युती,अर्थापकर्ष, अर्थान्तर, अर्थभ्रंश, अर्थादेश, अर्थभेद,अर्थसार • अर्थपरिवर्तनाचा मराठी भाषेवरील परिणाम .	**15**	**1**
Unit 4	प्रमाण मराठी भाषा आणि तिच्या बोली • प्रमाण मराठी : संकल्पना, स्वरूप , विशेष • बोली : संकल्पना, स्वरूप , विशेष • मराठीच्या बोली : अहिराणी ,वऱ्हाडी,चंदगडी ,मालवणी या निवडक बोलींचे स्वरूप व विशेष .	**15**	**1**

Practical work: Case Study / Field Survey / Field Visits / Project Project : प्रकल्पलेखन – मराठी भाषेतील लोकगीते ,म्हणी आणि उखाणे यांचे संकलन व विश्लेषण. स्थानिकलोककथा ,लोक गीते बोली नमुने गोळा करणेव त्यांचे भाषिक विशेषांच्या आधारे विश्लेषण करणे .	

मुलभूत वाचन

१. कुलकर्णी कृ.पां. मराठी भाषा : उदगम आणि विकास, मेहता पब्लिशिंग हाऊस,पुणे
२. कानडे मु.श्री.(संपा.) मराठीचा भाषिक अभ्यास ,स्नेहवर्धन प्रकाशन ,पुणे
३. गजेंद्रगडकर, श्री.न. भाषा आणि भाषाशास्त्र ,व्हीनस प्रकाशन ,पुणे
४ कुलकर्णी कृ.पा . शब्द :उद्गम आणि विकास
५ जोगळेकर गं.ना. अभिनव भाषाविज्ञान ,सुविचार प्रकाशन ,पुणे
६ . जोशी प्र.न. सुबोध भाषाशास्त्र, स्नेहवर्धन प्रकाशन ,पुणे
७ .दामले, मो.के. शास्त्रीय मराठी व्याकरण, दामोदर सावळाराम आणि मंडळी,पुणे
८ .कालेलकर ना.गो. भाषा आणि संस्कृती, मौज प्रकाशनगृह ,मुंबई
९ . पोतदार ,अनुराधा मराठीचा अर्थविचार ,पुणे विद्यापीठ प्रकाशन ,पुणे
१० कालेलकर ना.गो. ध्वनिविचार, मौज प्रकाशन,मुंबई
११ देवी ,गणेश व जाखडे ,अरुण [संपा] भारतीय भाषेचे लोक सर्वेक्षण ,पद्मगंधा प्रकाशन ,पुणे

- **संदर्भ ग्रंथ**

१ पुंडे, द.दि. सुलभ भाषाविज्ञान , स्नेहवर्धन प्रकाशन ,पुणे
२ कदम ,महेंद्र मराठीचे वर्णनात्मक भाषा विज्ञान स्नेहवर्धन प्रकाशन ,पुणे
३ कालेलकर ना.गो. भाषा, इतिहास आणि भूगोल, मौज प्रकाशन,मुंबई
४ शेख ,यास्मिन मराठी लेखन मार्गदर्शिका ,राज्य मराठी विकास संस्था ,मुंबई
५ हिरेमठ राजशेखर मराठी व्याकरण परिचय ,मेहता पब्लिशिंग हाउस पुणे
६ लामतुरे ,प्रज्ञा ग्रामीण बोलीभाषेचे वैभव ,संस्कृती प्रकाशन ,पुणे
७ . जंबाले ,विठ्ठल ग्रामीण कादंबरी : मराठवाडी बोलीचे स्वरूप,चिन्मय प्रकाशन,औरंगाबाद
८ पाटील,व्ही. एन सुलभ भाषाविज्ञान, प्रशांत पब्लिकेशन्स,जळगाव, २०१६
९ भांड बाबा व मगर ,राजेंद्र भाषा आणि साहित्य :माझी भूमिका :सयाजीराव गायकवाड ,महाराजा सयाजीराव गायकवाड संशोधन व प्रशिक्षण संस्था ,औरंगाबाद
१० केळकर तन्मय [अनु.] पंजाबच्या भाषा आणि लिपीची समस्या :शहीद भगत सिंग ,प्रका.भाषा विकास संशोधन संस्था ,कोल्हापूर

- पूरक वाचन

१. हिरेमठ, राजशेखर मराठी व्याकरण परिचय, मेहता पब्लिशिंग हाऊस,पुणे
२.गवळी,अनिल भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा, हिरण्यकेशी प्रकाशन,कोल्हापूर
३. कुलकर्णी, सुलक्षणा व कुबेर,वसंत भाषाविज्ञान परिचय, फडके प्रकाशन,कोल्हापूर

Evaluation Pattern
B.A. Part – II Marathi

Term End Examination (Theory)	80 **Marks**
Internal Evaluation	20 **Marks**
Total	100**Marks**

Pattern of Question Paper

Total Mark 80

QUE.NO.		QUESTION	MARKS
प्रश्न १	१ अ)	बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा	१०
	ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	१०
प्रश्न २		१५० ते २०० शब्दात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)	२०
प्रश्न ३		३०० ते ३५० शब्दात उत्तरे लिहा. (तीन पैकी दोन)	२०
प्रश्न ४		टिपा लिहा. . (सहापैकी चार)	२०
		एकूण	८०

Rayat Shikshan Sanstha’s

Sadguru Gadage Maharaj College,Karad

(Impowered Autonomous)

Choiced Based Credit System

National Education Policy NEP 2020,Level 5.5

B.A. Part –III, SEMESTER - VI

Marathi, Paper – 13

June 2025 onwards

Subject Code: (NMJ- MAR13)

(Credit 04)

पेपर क्रमांक 13 मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

Course Outcomes :

Outcomes : CO 1. विद्यार्थी पंधराव्या शतकातील मराठी बोली भाषेचे स्वरूप संत एकनाथांच्या रचनांमधून समजावून घेईल.

CO 2. तुकारामांच्या रचनेतून विद्यार्थ्याला सामाजिक समता, विवेकवाद व माणूस म्हणून जगण्याची मूल्यनिष्ठता समजेल.

CO 3. रामदासांच्या काव्यरचनेतून व्यवहारचातुर्य, समाजकारण आणि राजकारण, तसेच दैनंदिन जीवन संघर्साहतील व्यवस्थापन कौशल्य आत्मसात होईल.

CO 4. संस्कृत महाकाव्यांचे आदर्श समोर ठेवून निर्माण झालेले पंडिती काव्य विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेतील प्रसाद, ओज आणि माधुर्य या काव्यागुणांची ओळख पटवून देईल.

CO 5. साहित्य हा समाज जीवनाचा आरसा असतो, किंवा समकालीन सामजिक व राजकीय इतिहास साहित्यातून कशा पद्धतीने प्रकट होतो याचे भान विद्यार्थ्यांना बखर वाङ्मय व शाहिरी वाङ्मयाच्या अभ्यासातून प्राप्त होईल.

Expected Skills impartation (Through theory and practical`s)

प्राचीन ग्रंथ रचना आकलन कौशल्य, ,वाचन कौशल्य ,इतिहास आकलन कौशल्य

अ.क्र.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
Unit 1	**इ.स .१५०० ते इ.स .१६००** • एकनाथांची साहित्य संपदा चतुःश्लोकी भागवत,एकनाथी भागवत ,भावार्थ रामायण,गवळणी,भारुडी इ.रचना	**15**	
Unit 2	**इ.स.१६०० ते १७०० (स्थूल कालखंड)**	**15**	

	अ]तुकारामाची अभंग रचना ब) रामदासांची ग्रंथ रचना करुणाष्टके, रामायणे,मनाचे श्लोक, दासबोध,स्फुट प्रकरणे.		
Unit 3	**इ.स.१६०० ते १८००(स्थूल कालखंड)** अ)निवडक पंडित कवींच्या काव्याचा अभ्यास १.मुक्तेश्वर २.वामन पंडित ३. रघुनाथे पंडित ४.श्रीधर ५. मोरोपंत	**15**	
Unit 4	**इ.स.१५०० ते १८०० (स्थूल कालखंड)** अ)बखर वाङ्मय :शिवपूर्व कालीन बखरी,शिवकालीन बखरी ,पेशवेकालीन बखरी – स्वरूप,विशेष ब)शाहिरी वाङ्मय (लावणी व पोवाडा) १.अनंत फंदी २.परशराम ३.राम जोशी ४.प्रभाकर ५.होनाजी बाळा	**15**	
Practical work: Case Study / Field Survey / Field Visits / Project **Project :** कौशल्य अधिष्ठित उपक्रम : १ आपल्या परिसरातील कोणत्याही ग्रंथालयातील/बाहेरील मध्ययुगीन ग्रंथकार सूची तयार करणे ,[उपक्रम सुचवा] 2] उपरोक्त मध्ययुगीन कालखंडातीलमराठी वाङ्मयातील निवडक शब्दांचा शब्द संग्रह करणे			

Reference Books: संदर्भग्रंथ :

१ बडवे सतीश मध्ययुगीन साहित्याविषयी ,मीरा,औरंगाबाद

२ फाटक न. र. श्री रामदास वाङ्मय आणि कार्य

३ माटे श्री. म. संत,तंत आणि पंत,ठोकळ प्रकाशन ,पुणे

४ होनमाने धनंजय तंजावरची मराठी कीर्तन परंपरा,स्नेहवर्धन पुणे

५ होनमाने धनंजय पंत प्रतिनिधींची कीर्तन व्याख्याने ,दर्या प्रकाशन पुणे

६ ग्रामोपाध्ये गं. ब. मराठी बखर गद्य ,व्हीनस प्रकाशन पुणे

७ शिंदे विश्वनाथ शाहिरी वाङ्मयाच्या धारा,प्रतिमा प्रकाशन पुणे

८ केळकर य. न. मराठी शाहीर आणि शाहिरी वाङ्मय ,पुणे विद्यापीठ पुणे

९ मोरजे गंगाधर मराठी लावणी वाङ्मय ,मोघे प्रकाशन कोल्हापूर

१० वरदे श्री. म. मराठी कवितेचा उष:काल किंवा मराठी शाहीर,मुंबई मराठी साहित्य

मूलभूत वाचन

१.नासिराबादकर ल.रा. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास,फडके प्रकाशन,कोल्हापूर

२.देशपांडे अ.ना. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ४

३.पांगारकर ल.रा. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ३,महाराष्ट्र साहित्य परिषद प्रकाशन ,पुणे

४ मंचरकर र.बा. धर्मसंप्रदाय आणि मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय ,प्रतिमा प्रकाशन पुणे.

५.गवळी अनिल सर्वात्मभावी तुकाराम,सायन पब्लिकेशन प्रा.लि..पुणे

६.सपकाळे प्रकाश संत तुकाराम,प्रशांत पब्लिकेशन जळगाव

७ फाटक न.र, श्री एकनाथ वाङ्मय दर्शन आणि कार्य ,मौज प्रकाशन गृह,मुंबई

८ वाटवे .के ना. (संपा) प्राचीन मराठी पंडिती काव्य

९ सरदेशमुख त्र्य,वि. रामदास प्रतिमा आणि बोध,अस्मिता प्रकाशन पुणे

१० हेरवाडकर र. वि. मराठी बखर व्हीनस प्रकाशन पुणे
११ अदवंत म. ना. पैजण,साहित्य प्रसार केंद्र ,नागपूर
१२ सहस्रबुद्धे म. ना. मराठी शाहिरी वाङ्मय ,ठोकळ प्रकाशन पुणे
१३ खरात महेश(संपा) लोकसाहित्य :जीवन आणि संस्कृती (प्रा विश्वनाथ शिंदे गौरव ग्रंथ) सायन पुणे

Additional readings: -

१ तुळपुळे शं.गो. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास,महाराष्ट्र साहित्य परिषद,पुणे
२ तुळपुळे शं गो मराठी वाङ्मयाचा इतिहास,म. सा. प. पुणे
३ उपासे शिवशंकर मराठी काव्यातील शिवदैवतदर्शन आख्यान काव्य व स्फुटकाव्य;१३ ते १८ वे शतक,शैवभारती शोध प्रतिष्ठान ,जंगमवाडी मठ ,वाराणसी
४ पाटील तानाजी संत साहित्यातील सामाजिकता,विश्वकर्मा प्रकाशन,पुणे
५ हेरवाडकर र. वि. मराठी बखर

Evaluation Pattern
B.A. Part – II Marathi

Term End Examination (Theory)	80 **Marks**
Internal Evaluation	20 **Marks**
Total	100**Marks**

Pattern of Question Paper

Total Mark 80

QUE.NO.		QUESTION	MARKS
प्रश्न १	अ)	बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा	१०
	ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	१०
प्रश्न २		१५० ते २०० शब्दात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)	२०
प्रश्न ३		३०० ते ३५० शब्दात उत्तरे लिहा. (तीन पैकी दोन)	२०
प्रश्न ४		टिपा लिहा. . (सहापैकी चार)	२०
		एकूण	८०

Rayat Shikshan Sanstha's

Sadguru Gadage Maharaj College,Karad

(Impowered Autonomous)

Choiced Based Credit System

National Education Policy NEP 2020,Level 5.5

B.A . Part III, Semester VI, Marathi paper no.14

June 2025Onwards (Credit 04)

मराठी भाषा व अर्थार्जनाच्या संधी **[NMJ-MAR14]**

Course Outcomes:

Co-1 प्रसारमाध्यमांतील अर्थार्जनाच्या संधी आणि भाषिक कौशल्ये यांचा परिचय करून घेतो.

Co-2 स्पर्धापरीक्षांमध्ये मराठी भाषा विषयाचे महत्त्व समजून घेतो.

Co-3 उद्योग व सेवा क्षेत्रात मराठी भाषेद्वारे अर्थार्जनप्राप्ती संदर्भात ज्ञान संपादन करतो.

Co-4 मुद्रित शोधनाची पद्धत अभ्यासतो.

Co-5 विद्यार्थ्यांची लेखन कौशल्ये विकसित होतील व आर्थर्जनाच्या संधी प्राप्त होतील.

Expected Skills impartation (Through theory and practical`s)

१. संपादन २. जाहिरात लेखन ३. शब्दांकन ४. बातमी लेखन ५. निवेदन ६. माहितीपट व लघुपट संहितालेखन ७. अनुवाद

अ.क्र.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
Unit 1	**प्रसार माध्यमांतील अर्थार्जनाच्या संधी व भाषिक कौशल्ये** • **मुद्रित माध्यमे(print media)** १.संपादन २.स्तंभलेखन ३.जाहिरात लेखन ४.शब्दांकन(नावीन्यपूर्ण उपक्रम ,व्यक्तींचे अनुभव व मानपत्र) • **आकाशवाणी** १.निवेदन २.संहिता लेखन (कृषी,महिला व शैक्षणिक विषयक) ३.बातमी लेखन • **चित्रवाणी** १.निवेदन २.संहिता लेखन- (साहित्य ,युवा व मनोरंजन विषयक) ३.बातमी लेखन	**15**	**CO1 & CO4 & CO5**
Unit 2	**उद्योग व सेवा क्षेत्रातील अर्थार्जनाच्या संधी व भाषिक कौशल्ये**	**15**	**CO3**

	• उद्योग व सेवा क्षेत्र आणि मराठी भाषा • उद्योग व सेवा क्षेत्रातील अर्थार्जन संधी – १.विपणन (Marketing) साठी संवाद कौशल्ये २.ग्राहक सेवा केंद्र (call centers) ३.अनुवाद ४.मराठी टंकलेखन, युनिकोड व पीपीटी (power point presentation) परिचय		**& CO5**
Unit 3	**मुद्रित शोधन** • मुद्रित शोधन : संकल्पना ,स्वरूप ,प्रकार व महत्व • महाराष्ट्र शासनाचे प्रमाणलेखन विषयक १८ नियम ,अपवाद ,उदाहरणे,विरामचिन्हे • मुद्रित शोधनाची पद्धत: सांकेतिक खुणा , त्यांचे स्पष्टीकरण, पहिले वाचन व पुढील मुद्रितशोधन ,संगणकीय मुद्रितशोधन • मुद्रित शोधनाची प्रात्यक्षिक कार्य: वर्तमानपत्र ,नियतकालिक, ग्रंथ ,छापील मजकूर ,लेख इ.	**15**	**CO4 & CO5**
Unit 4	**स्पर्धा परीक्षांसाठी मराठी** • स्पर्धापरीक्षांचे स्वरूप: सरळसेवा ,कम्बाईन,राज्यसेवा ,संघ लोकसेवा आयोग • स्पर्धापरीक्षांमधील मराठीचे स्वरूप : अभ्यासक्रम परिचय • स्पर्धापरीक्षेसाठी कौशल्ये : वाचन ,नोट्स(टिपणे) ,लेखन ,हस्ताक्षर ,वेळेचे व्यवस्थापन , गटचर्चा ,संदर्भ साहित्य • मुलाखतीची पूर्व तयारी व तंत्रे (मुलाखत कशी घ्यावी)	**15**	**CO2 & CO5**
Practical work: Case Study / Field Survey / Field Visits / Project **Project : वृत्तांत लेखन – आकाशवाणी व प्रेसला भेट देऊन लेखन करणे .** किवा राष्ट्रीय ,शैक्षणिक ,सांस्कृतिक ,सामाजिक.कृषी .आरोग्य ,भाषा व साहित्य क्षेत्रातील ताज्या घडामोडी या पैकी एका विषयावर आकाशवाणी किंवा चित्रवाणी साठी संहिता लेखन किंवा -उद्योग व सेवा क्षेत्रे आणि प्रसार माध्यमे यांना भेटी देऊन तेथील भाषिक उपयोजनावर आधारीत प्रकल्प तयार करणे			**(CO4)**

मुलभूत वाचन :

१. काणे,पुष्पा — नभोवाणी कार्यक्रम : तंत्र आणि मंत्र ,इंडिया बुक कंपनी ,पुणे

२. भागवत, यशोदा — बोलका कॅमेरा ,मौज प्रकाशन ,पुणे

३. मोरे ,सदानंद व लिंबाळे,शरणकुमार — प्रबोधनपर वैचारिक वाङ्‌:मय,य.च.म.मु.विद्यापीठ, नाशिक

४. रेगे ,मे.पुं.व इतर — मराठी विचारवंत आणि आपण ,मौज प्रकाशन गृह ,मुंबई

५. शेख,यास्मिन — मराठी लेखन मार्गदर्शिका ,राज्य मराठी विकास संस्था ,मुंबई

६. फडके ,अरुण — मराठी लेखन-कोश ,अंकुर प्रकाशन ,ठाणे

७. धायगुडे ,य.ए. — मुद्रितशोधन ,दि पूना प्रेस ओनर्स असो.लि.पुणे

८. खोपकर,अरुण — चित्रव्यूह ,लोकवाङ्‌:मय गृह ,प्रकाशन ,मुंबई

९. वरखेडे ,रमेश — सायबर संस्कृती ,इन्स्टिट्यूट ऑफ नॉलेज इंजिनिअरिंग,नाशिक

१०. कांबळे,अमर — स्पर्धा परीक्षेला सामोरे जाताना ,निर्मिती संवाद प्रकाशन ,कोल्हापूर

११. कांबळे,अमर — मुलाखत कौशल्य ,निर्मिती संवाद प्रकाशन ,कोल्हापूर

१२.राजाध्यक्ष,विजया(संपा) — मराठी वाङ्मय कोश,साहित्य आणि संस्कृती मंडळ,मुंबई

संदर्भ ग्रंथ :

१देशपांडे वि.भा .व जोगळेकर ,सुषमा [संपा] मराठी कलाभिरुची ,कॉन्टी्नेन्टल प्रकाशन पुणे

२ पचिंद्रे,श्रीराम .मुलाखत आणि शब्दांकन,अनुबंध प्रकाशन पुणे

३ शिंदे,अरुण, सत्यशोधकीय नियतकालिके,कृष्णा संशोधन व विकास अकादमी,मंगळवेढा

४ ढोले, विश्राम , प्रसारमाध्यमे आणि प्रयोगकला ,लोकवाङ्‌:मय गृह ,मुंबई . जोशी प्रभाकर व वले,वासुदेव उपयोजित मराठी ,प्रशांत पब्लिकेशन्स,जळगाव

५ जोशी प्रभाकर व वले वासुदेव - उपयोजित मराठी प्रशांत पब्लिकेशन्स ,जळगाव

६ भालके,रामचंद्र व इतर प्रबोधनपरसाहित्य : स्वरूप आणि संकल्पना,य.च.म.मु.विद्यापीठ ,नाशिक

७चपळगावकर ,नरेंद्र मराठीतील वैचारिक साहित्य : लेखक आणि समाज,नवभारत,जून २०१६ वर्ष २९ ,अंक ९

८ चौसाळकर ,अशोक ‘विचारवंत आणि समाज ,युनिक अँकँडमी पुणे

९ कांबळे ,विनोद ,सर्जननोंदी ,वाचनकट्टा प्रकाशन ,प्रा.लि. ,कोल्हापूर ,२०१९

१० गावडे गोपाळ,मामा वरेरकर :प्रयोगाची नांदी मनोकामना प्रकाशन इस्लामपूर २०१७

११ रेगे ,मे.पु .[संपा] नवभारत [मासिक] व्यावहारिक मराठी विशेषांक ,प्राज्ञ पाठशाला मंडळ वाई [ऑगस्ट - सप्टेंबर १९८१]

Research journals:

पूरक वाचन

१. कुंभार,प्रकाश ,उपयोजित भाषाविज्ञान आणि प्रसारमाध्यमे ,अक्षरदालन ,कोल्हापूर

२. जोशी ,प्रभाकर, उपयोजित मराठी ,प्रशांत पब्लिकेशन्स ,जळगाव

३. तौर,पृथ्वीराज ,मराठी भाषिक कौशल्ये विकास ,अथर्व पब्लिकेशन्स,धुळे

४. फडके, अरुण, शुद्ध लेखन मार्ग प्रदीप अंकुर,प्रकाशन,ठाणे,

५. दीक्षित, विजय चित्रपट: एक कला, रेणुका प्रकाशन,नाशिक

६. इनामदार ,एस.डी.माध्यम,एस.डी.प्रकाशन,पुणे

Evaluation Pattern
B.A. Part – II Marathi

Term End Examination (Theory)	80 **Marks**
Internal Evaluation	20 **Marks**
Total	100**Marks**

Pattern of Question Paper

Total Mark 80

QUE.NO.		QUESTION	MARKS
प्रश्न १	अ)	बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा	१०
	ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	१०
प्रश्न २		१५० ते २०० शब्दात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)	२०
प्रश्न ३		३०० ते ३५० शब्दात उत्तरे लिहा. (तीन पैकी दोन)	२०
प्रश्न ४		टिपा लिहा. . (सहापैकी चार)	२०
		एकूण	८०

Rayat Shikshan Sanstha’s

Sadguru Gadage Maharaj College,Karad

(Impowered Autonomous)

Choiced Based Credit System

National Education Policy NEP 2020,Level 5.5

B.A. Part – III, SEMESTER – VI

Minor Marathi - Paper no.-6

June 2025 onwards

वाङ्मयीन प्रवाहांचे अध्ययन वैचारिक साहित्य

साहित्यकृती- स्त्री –पुरुष तुलना – ताराबाई शिंदे

NMN-MAR6 (Credit 04)

Course Learning outcomes

या कोर्सच्या अध्ययनानंतर विद्यार्थ्यांना

१. वैचारिक साहित्याचे स्वरूप विशेष सांगता येईल.

२. स्त्रीवादाची संकल्पना, स्वरूप, विशेष मांगता येईल.

३. स्त्रियांच्या वैचारिक वाङ्मयाचा अभ्यास करतील.

४. ताराबाई शिंदे यांच्या जीवनप्रेरणा व लेखनविशेष सागता येतील.

५. स्त्री–पुरुष तुलना ग्रंथाचा आशय समजेल.

६. स्त्री–पुरुष तुलना या ग्रंथाचे वाङ्मयीन व भाषिक विशेष सांगता येतील.

७. साहित्य, समाज, संस्कृतीचे स्त्रीवादी पुनर्वाचन करतील.

अ.क्र.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
Unit 1	• वैचारिक साहित्य संकल्पना स्वरूप विशेष • स्त्रीवादी साहित्य संकल्पना प्रेरणा स्वरूप वैशिष्टचे • मराठीतील स्त्रीवादी साहित्याची परंपरा– • एकोणिसाव्या शतकातील मामाजिक सुधारणा चळवळी स्त्रियांचे लेखन • ताराबाई शिंदे –जीवन कार्य व लेखन प्रेरणा	15	1
Unit 2	• स्त्री–पुरुष तुलना मधील आशयसूत्रे	15	1
Unit 3	• स्त्री –पुरूष तुलना मधील धार्मिक, सामाजिक,सांस्कृतिक संदर्भ, पुरुषप्रधान व्यवस्थेची चिकित्सा, स्त्रीवादी पुनर्वाचनाचे स्वरूप, समाज सांस्कृतिक	15	1

	अभ्यासाचा दृष्टीकोन		
Unit 4	• स्त्री–पुरुष तुलना भाषिक व वाङ्मयीन वैशिष्ट्ये	**15**	**1**

संदर्भ ग्रंथ

१. कीर, मालशे, फडके, द. दि (संपा.) महात्मा फुले समग्र 'वाङ्मय, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, सहावी आवृत्ती, २००६

२. कोतापल्ले, नागनाथ (संपा.) स्त्री -पुरुष तुलना, सायन पब्लिकेशन, पुणे, २०१६

३. विलास खोले (संपा.) ताराबाई शिंदे लिखित श्रीपुरुष तुलना, प्रतिभा प्रकाशन, पुणे, प्रथमावृत्ती, १९९७

४. पाटील, सीताराम महात्मा जोतीराव फुले चरित्र, १९२५ मनोविकास प्रकाशन, पुणे, २००१

५. नरके, हरी (संपा.) संत कबीराची प्रेरणा, आम्ही पाहिलेले फुले, म. फुले चरित्र साधने, प्रकाशन समिती, मुबई, प्रथमावृत्ती, १९९२

६. फडके, य. दि. जोतीरावांचे कर्तबगार सहकारी, (संपा.) नरके हरी, म. फुले शोधाच्या नव्या वाटा, म. फुले चरित्र साधने प्रकाशन समिती, मुंबई, प्रथमावृत्ती, १९९८

७. भालेराव, इंद्रजीत महाराष्ट्राचे शिल्पकार ताराबाई शिंदे, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडल, मुंबई, प्रथमावृत्ती, २००३

८. मालभे, स.ग. (संपा.) के ताराबाई शिंदेकृत स्त्री पुरुष तुलना, मुंबई, मराठी ग्रंथ संग्रहालय, दादर, मुंबई, १९७५

९. खोले, विलास ताराबाई शिंदे लिखित स्त्री पुरुष तुलना, साधना प्रकाशन, पुणे, २०२४

१०. भागवत, विद्युत (संपा) स्त्रियांचे मराठीतील निबंध लेखन, सुगावा प्रकाशन, पुणे

११. बगाडे, उमेश महाराष्ट्रातील प्रबोधन आणि वर्गजातिप्रभुत्व, सुगावा प्रकाशन, पुणे

१२. भोळे, भा. ल. एकोणिसाव्या शतकातील मराठी गद्य खंड १, साहित्य अकादमी, दिल्ली, २००६

१३. भोले, भा. ल. एकोणिसाव्या शतकातील मराठी गद्य खंड २, साहित्य अकादमी, दिल्ली, २००६

१५. दीक्षित, राजा शतकातील महाराष्ट्र मध्यमार्गाचा उदय, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे, २००९

Evaluation Pattern
B.A. Part – III Marathi

Term End Examination (Theory)	80 **Marks**
Internal Evaluation	20 **Marks**
Total	100**Marks**

Pattern of Question Paper

Total Mark 80

QUE.NO.		QUESTION	MARKS

प्रश्न १	अ)	बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा	१०
	ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	१०
प्रश्न २		१५० ते २०० शब्दात उत्तरे लिहा. (सहापैकी चार)	२०
प्रश्न ३		३०० ते ३५० शब्दात उत्तरे लिहा. (तीन पैकी दोन)	२०
प्रश्न ४		टिपा लिहा. . (सहापैकी चार)	२०
		एकूण	८०